

Р І Ш Е Н Н Я

Протокол № 173

17 січня 2024 року

**Про результати проведеного «круглого столу» на тему:
«Стан забезпечення осіб з інвалідністю та осіб з інвалідністю внаслідок
війни протезно-ортопедичними виробами: проблеми та перспективи.
Напрацювання дорожньої карти»**

5 грудня 2023 року у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відповідно до плану роботи Комітету на період десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та статті 42 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» відбувся «круглий стіл» на тему: **«Стан забезпечення осіб з інвалідністю та осіб з інвалідністю внаслідок війни протезно-ортопедичними виробами: проблеми та перспективи. Напрацювання дорожньої карти»** під головуванням Голови підкомітету з питань соціального захисту дітей, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України з 2014 року Циби Т.В.

У заході взяли участь народні депутати України, представники центральних та місцевих органів виконавчої влади, Офісу Президента України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, громадських організацій та об'єднань, протезно-ортопедичних підприємств, наукових установ.

Під час засідання «круглого столу» було порушено та обговорено наступні питання:

протезування в Україні: сучасний стан, досягнення та виклики. Державна стратегія розвитку галузі;

діяльність протезно-ортопедичних підприємств різних форм власності. Проблеми і пропозиції;

поточний стан забезпечення осіб з інвалідністю протезно-ортопедичними виробами, реабілітаційний процес;

забезпечення спеціальними виробами для занять спортом (спортивними протезами) учасників бойових дій.

Щодо сучасного стану протезування в Україні

Механізм (алгоритм) безоплатного забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, військовослужбовців та інших окремих категорій населення (далі – особа) допоміжними засобами реабілітації (далі – ДЗР), а також алгоритм підбору ДЗР визначено Порядком забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2012 року № 321 (зі змінами) (далі – Порядок № 321).

За інформацією **Міністерства соціальної політики України**, чисельність осіб зі складними випадками ампутацій останнім часом збільшилась і однією із нагальних проблем є недостатня кількість кваліфікованих спеціалістів протезної галузі, а особливо протезистів, які спеціалізуються на виготовленні протезів верхніх кінцівок, що призводить до додаткового очікування осіб при виборі протезиста і протезного підприємства та подальшого подання заявки.

Міністерство соціальної політики України вважає за необхідне розвинути програму навчання фахівців протезної галузі в Україні та систему підвищення кваліфікації відповідних фахівців.

В цілому механізм забезпечення ДЗР є недосконалим, зокрема, процес призначення і підбору ДЗР відірваний від процесу лікування і реабілітації. Залежність права на забезпечення ДЗР від статусу інвалідності, відсутність алгоритму підбору ДЗР, в цілому призводить до ситуації, коли особа отримує необхідний їй засіб набагато пізніше, ніж у неї виникає потреба у ньому.

З початку воєнних дій в Україні не тільки зросла чисельність осіб з ампутацією кінцівок, але й суттєво змінився сам характер поранень. Поранення стали набагато тяжчі, непоодинокі випадки одночасної втрати кількох кінцівок, збільшилися ампутації на більш високому рівні, що суттєво ускладнює та подовжує процес протезування.

Спостерігається суттєве збільшення запиту на складне та дорогоартісне протезування. Окрім того, ступінь важкості самих поранень призводить до збільшення терміну лікування та протезування.

З урахуванням викликів війни та необхідності забезпечення обороноздатності нашої держави, одним з найбільш актуальних питань є гарантування надання належного рівня медичної допомоги та реабілітації, що потребує більш тривалого надання реабілітаційної допомоги (в середньому впродовж чотирьох місяців), а також забезпечення протезуванням військовослужбовців, які зазнали поранень чи травм, та інших громадян, які потребують допоміжних засобів реабілітації.

Міністерством соціальної політики України налагоджена співпраця щодо обміну даними про кількість осіб, які потребують протезування з Міністерством охорони здоров'я України. Так, Національною службою здоров'я України щомісяця надається Міністерству соціальної політики України інформація

(деперсоналізовані відомості), яка скеровується до Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю з метою організації роботи щодо забезпечення допоміжними засобами реабілітації, щодо кількості осіб, яким проведені ампутації кінцівок у медичних закладах, та які потребують забезпечення допоміжними засобами реабілітації, насамперед протезуванням. Така інформація формується за даними, які містяться в електронній системі охорони здоров'я щодо кількості пацієнтів, які проходили реабілітацію за відповідними станами, пов'язаними з ампутацією. Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю періодично формується інформація щодо завантаженості протезних підприємств, яка передається Міністерству охорони здоров'я України та Командуванню медичних сил ЗСУ з метою надання їм можливості корегувати реабілітаційні маршрути військовослужбовців та інших осіб, які потребують реабілітаційної допомоги та протезування.

З метою оптимізації порядку забезпечення військовослужбовців протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності, Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2023 року № 1084 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518”, розроблену Міністерством соціальної політики України, якою внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518 „Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок”.

07.12.2023 Урядом було прийнято постанову Кабінету Міністрів України „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації” № 1306 (далі – Постанова № 1306), якою внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 року № 321 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку”, а також викладено в новій редакції Порядок забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затверджений зазначеною постановою.

Оновлення порядку, насамперед, спрямоване на покращення механізмів забезпечення протезами українців, що їх потребують. Також зміни стосуються питань відшкодування коштів за допоміжні засоби реабілітації.

Серед ключових оновлень та змін, зокрема:

- Рішення про потребу у протезі відтепер може ухвалюватись мультидисциплінарною реабілітаційною командою на базі закладу охорони здоров'я, де перебуває людина. Раніше таке рішення могли ухвалювати лише

ВЛК, МСЕК або ЛКК. Тепер рішення може приймати команда, яка безпосередньо працює з людиною у лікарні тривалий час та може чітко визначати її потребу.

- ВЛК, МСЕК, ЛКК і мультидисциплінарні реабілітаційні команди мають користуватися єдиною формою документу, в якій повинні бути зазначені детальні функціональні характеристики засобу реабілітації. Ключова мета – полегшити пацієнту процес протезування, а протезному підприємству його роботу, визначивши в документі всі деталі.

- Розширено доступ до протезування. Можливість подавати заяву на протезування тепер можна й у територіальному відділенні Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

- Покращено механізми контролю за якістю встановлених протезів – передбачено можливість фото- та відеофіксації виробу та передачі цих даних до Фонду, за наявності згоди особи.

- Передбачено можливість ремонтувати протезний виріб за кошти державного бюджету, а саме – замінювати куксоприймач та елементи кріплення, у межах гарантійного строку. Ремонт пошкодженого внаслідок бойових дій чи збройної агресії РФ протезу також покривається за рахунок коштів державного бюджету.

- Встановлені за кордоном протези можуть обслуговуватись, зокрема, ремонтуватись, в Україні коштом державного бюджету у межах гарантійного терміну (після реєстрації такого виробу та особи, що його отримала, в ЦБІ).

- Скорочено перелік документів для забезпечення ДЗР. Більше немає потреби подавати довідку з місця роботи, навчання чи служби.

- Вжито заходів для запобігання необґрунтованому підвищенню вартості протезів. Для цього зафіксовано період, за який протезне підприємство має виконувати калькуляцію вартості протезу та сформувавати попереднє замовлення у територіальному відділенні Фонду. Для цього буде 7 днів. У разі, якщо пізніше протезне підприємство сформує більший рахунок, ніж попередній, потрібно буде надати обґрунтування такої необхідності.

За інформацією, що надійшла від **Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю**, у 2023 році за напрямом «Забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, виплата грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби» у держбюджеті затверджено 3 018 875,1 тис. грн. Станом на 24.11.2023 за вказаним напрямом профінансовано на загальну суму 2 737 312,5 тис. грн (90,68%), з них на забезпечення протезно-ортопедичними виробами 1 791 638,1 тис. грн.

На протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями у держбюджеті (зі змінами) затверджено 75 083,6 тис. грн., станом на 24.11.2023 за напрямом профінансовано – 12 856,7 тис. грн. (17,13%).

Від початку бойових дій на сході, починаючи з 2014 року, перед Україною постала необхідність розвивати протезну галузь, впроваджувати нові технології, навчати спеціалістів для надання особам висококваліфікованої допомоги з протезування/ортезування.

З метою підвищення в Україні рівня протезно-ортопедичних послуг було організовано та проведено навчальні проекти для українських фахівців, які отримали знання по сучасним технологіям протезування та реабілітації. Вагомим результатом стала поява в Україні 21 фахівця з протезування/ ортезування, що мають сертифікати Міжнародної спільноти протезистів /ортезистів (ISPO).

Запорукою високого рівня якості протезно – ортопедичних виробів стало впровадження широкого спектру комплектувальних виробів різної функціональності імпортного виробництва: поліцентричні колінні вузли із гідравлічним регулюванням фази опори та переносу 3R60; моноцентричні колінні вузли з електричним регулюванням фази опори та переносу 3E80; моноцентричні колінні вузли з гідравлічним керуванням фази переносу та опори 3R80, VGK; безшарнірні штучні стопи з акумуляцією енергії у відділі носка та п'ятки 1C60-1C64 (лінійка стоп Triton), C-Walk; комплектуючі до функціональних протезів верхніх кінцівок, які поєднують в одному протезі як естетичні, так і функціональні властивості: системні штучні кисті з тяговим керуванням 8K22, функціональні гачки 10A12, 10A81; електричні штучні кисті з одним хватом 8E38 та інші. Це дало можливість задовільнити потреби осіб з різними можливостями (від можливостей пересування на короткі обмежені відстані до здатності вільно необмежено переміщуватись по будь – яким місцевостям та займатись спортом).

На підприємствах протезної галузі України впроваджено новітні технології виготовлення протезно-ортопедичних виробів.

Після впровадження в Україні новітніх технологій протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності, в тому числі спеціальними виробами для занять спортом, а також реалізації проектів по навчанню фахівців з протезування/ортезування відпала необхідність надання послуг з протезування, ортезування за кордоном для учасників бойових дій (останній раз протезування за кордоном було проведено у 2017 році).

На сьогодні учасники бойових дій отримують фахову допомогу з протезування/ортезування в Україні. При цьому, у разі необхідності, за відсутності технологій в Україні є можливість відправити учасника бойових дій на протезування за кордон, відповідно до Порядку протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року №518 (зі змінами).

Сьогодення нашої держави пов'язано з незліченною кількістю викликів, які потрібно подолати. Одним з таких викликів у протезній галузі є відсутність державної програми з підготовки протезистів/ортезистів та підвищення

кваліфікації фахівців, відсутня система оцінки кваліфікації протезистів. В зв'язку з війною значно зросла кількість осіб, які потребують протезування, фахівці протезно-ортопедичних підприємств не можуть стовідсотково покрити потребу в забезпеченні.

Щодо діяльності протезно-ортопедичних підприємств різних форм власності.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 № 910-р „Деякі питання управління об'єктами державної власності” (далі – розпорядження № 910-р) визначено, що до сфери управління Фонду державного майна України мають бути передані 13 єдиних майнових комплексів протезно-ортопедичних підприємств в порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.1998 № 1482 „Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності” (зі змінами).

При цьому передання підприємств до сфери управління Фонду державного майна України не є підставою для їх одночасної подальшої приватизації, а здійснюється з метою зменшення навантаження на державний сектор економіки та на уповноважений орган управління цими об'єктами. Такі об'єкти передаються до єдиного органу управління для здійснення ефективного управління такими об'єктами, а в разі необхідності – його приватизації, ліквідації, реорганізації або передання в оренду. Відповідне управлінське рішення прийматиметься щодо кожного об'єкта окремо з урахуванням норм законодавства.

Рішення про припинення приватизації державних протезних заводів має прийматися з урахуванням висновку Фонду державного майна України щодо його впливу на виконання завдань з надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету, встановлених Законом України „Про Державний бюджет України на 2023 рік”.

Статтею 6 Закону України „Про управління об'єктами державної власності” передбачено, що уповноважені органи управління об'єктами державної власності відповідно до визначених для них завдань, зокрема, ведуть облік об'єктів державної власності, що перебувають в їх управлінні, здійснюють контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів, приймають рішення щодо їх подальшого використання; погоджують та / або приймають рішення про передання об'єктів державної власності в комунальну власність, до сфери управління інших органів, уповноважених управляти об'єктами державної власності, тощо.

На сьогодні до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, включено єдині майнові комплекси:

РАД- Миколаївського державного експериментального протезно-ортопедичного підприємства;

- Житомирського державного експериментального протезно-ортопедичного підприємства;

- Харківського державного дослідного протезного підприємства;
- Київського експериментального протезно-ортопедичного підприємства.

На інших протезно-ортопедичних підприємствах, які передані в управління Фонду державного майна України (крім підприємств на тимчасово окупованих територіях), відбувається процедура реорганізації.

Разом з тим варто зазначити, що на сьогодні актуальним є створення рівних умов діяльності для виробників ДЗР. Отримання державними підприємствами додаткової фінансової підтримки, якої виробники ДЗР приватного сектору не отримують, унеможливорює чесну конкуренцію між виробниками.

За оперативними даними Фонду державного майна України, на сьогодні майже третина вітчизняних протезно-ортопедичних підприємств з виготовлення протезів верхніх та нижніх кінцівок завантажені замовленнями майже на 100 відсотків.

Так, за оперативною інформацією, яку отримало Міністерство соціальної політики України від вітчизняних протезно-ортопедичних підприємств, на сьогодні є гостра потреба в таких фахівцях: протезист – 12; ортезист – 14; технік-протезист – 50; технік-ортезист – 7; технік протезист-ортезист – 12; інженер-технолог-протезист – 24; інженер-протезист – 7.

Така потреба з кожним днем збільшується.

У зв'язку з цим за ініціативи Міністерства соціальної політики України, в липні цього року Міністерство освіти і науки України звернулось до Міністерства економіки України з проханням збільшити обсяг прийому за державним замовленням денної форми навчання за ступенем бакалавра за спеціальністю „Терапія та реабілітація” на 300 осіб.

На забезпечення реалізації цієї потреби прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 11.07.2023 № 708 „Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2023 році”, пунктом 4 якої доручено Міністерству економіки з урахуванням пропозицій Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України під час формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2024 році передбачити збільшення обсягів державного замовлення на підготовку фахівців, зокрема, за спеціальністю 227 „Терапія та реабілітація”.

Також на сьогодні за спеціальністю „Біомедична інженерія” здійснюється підготовка фахівців з протезування у Національному технічному університеті України „Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” та в Національному університеті „Львівська політехніка”.

З осені 2024 року за спеціальністю 224 „Технології медичної діагностики та лікування” планується розпочати набір слухачів для здобуття вищої освіти за професією протезист-ортезист відповідно до сучасних технологій протезування протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності.

Разом з тим, Благодійна організація БФ „Протез Хаб” звертає увагу щодо важливості та необхідності визначення оптимальної кількості протезистів-ортезистів, які потрібні країні. Так, для прикладу, в США на 335 млн населення зараз є 3500 протезистів-ортезистів.

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 10 Закону України „Про реабілітацію у сфері охорони здоров’я” протезисти-ортезисти належать до фахівців з реабілітації і мають обов’язково залучатись до роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди, що надає реабілітаційну допомогу особі з ампутацією.

Благодійною організацією БФ „Протез Хаб” розроблено проект професійного стандарту „Протезист-ортезист”. Професійний стандарт “протезист-ортезист” 05.10.2023 року затверджено розробником і 18.10.2023 внесено до Реєстру кваліфікацій.

Також на сьогодні проводиться робота з вітчизняними підприємствами протезно-ортопедичної галузі в частині усунення проблемних питань та удосконалення функціоналу Централізованого банку даних з проблем інвалідності.

Засоби реабілітації, призначені для безоплатного забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб за рахунок коштів державного бюджету, виготовляються, постачаються підприємствами, які включено Держлікслужбою до Реєстру осіб, відповідальних за введення медичних виробів, активних медичних виробів, які імплантують, та медичних виробів для діагностики *in vitro* в обіг (далі - підприємства).

За інформацією **Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю**, на даний час по різних областях України працює 103 підприємства, які здійснюють забезпечення осіб допоміжними засобами реабілітації та надають послуги з ремонту за рахунок коштів державного бюджету. З них 59 підприємств, які здійснюють виготовлення та забезпечення протезами верхніх та нижніх кінцівок.

Протягом 2022 року підприємствами було виготовлено 13 053 протези верхніх та нижніх кінцівок, з них 12 651 протез нижніх кінцівок та 402 протези верхніх кінцівок. В 2023 році, станом на 31.10.23 підприємствами виготовлено 14 868 протезів верхніх та нижніх кінцівок, з них 14 347 протезів нижніх кінцівок та 521 протез верхніх кінцівок.

Незважаючи на достатню кількість підприємств, які виготовляють протези верхніх та нижніх кінцівок, проблема в протезуванні осіб існує, особливо по верхнім кінцівкам. Підприємства не були готові до такої кількості осіб, які на сьогодні потребують протезування. Не всі протезисти можуть працювати з важкими травмами та виготовляти складні протези. Дана ситуація призводить до перевантаження окремих підприємств, оскільки до кваліфікованого протезиста, який працює зі складними ампутаціями, утворюється черга з бажаючих осіб отримати протез.

Щодо поточного стану забезпечення осіб з інвалідністю протезно-ортопедичними виробами.

Міністерством соціальної політики України було підготовлено опис процедури забезпечення осіб допоміжними засобами реабілітації, в тому числі протезно-ортопедичними виробами, і передано Міністерству охорони здоров'я для надсилання керівникам закладів охорони здоров'я з метою забезпечення інформування пацієнтів.

Міністерством охорони здоров'я України розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України „Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268 і від 16 грудня 2022 р. № 1462” (далі – проект постанови), яким пропонується визначити, що до складу мультидисциплінарної реабілітаційної команди, яка надає реабілітаційну допомогу в стаціонарних або амбулаторних умовах в реабілітаційному закладі, відділенні, підрозділі, входить соціальний працівник. Соціальний працівник забезпечує взаємодію із службами соціального захисту відповідної територіальної громади з метою вчасного забезпечення медичними виробами, в тому числі допоміжними засобами реабілітації (протезами включно), а також з метою організації модифікації середовища, до якого особа, яка потребує реабілітації, повернеться після надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я по закінченню стаціонарної реабілітаційної допомоги, також виконує інші покладені на нього завдання.

Водночас, законодавством передбачено пакети медичних послуг, для забезпечення надання яких НСЗУ відповідно до визначених для неї завдань укладає договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій у сфері реабілітації. За такими договорами надаються послуги, включені до програм медичних гарантій „Реабілітаційна допомога дорослим та дітям у стаціонарних умовах” і „Реабілітаційна допомога дорослим та дітям в амбулаторних умовах”.

При цьому фахівці у сфері реабілітації самостійно вибирають найбільш ефективні методи та засоби реабілітації згідно з протоколами лікування та відповідними нормативно-правовими актами.

Наразі до сфери управління Міністерства соціальної політики України належать 7 державних реабілітаційних установ та одне державне некомерційне підприємство, основним завданням яких є забезпечення надання реабілітаційних послуг.

Функціонування реабілітаційних центрів в організаційно-правовій формі бюджетних установ відповідно до законодавства про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення не дає змоги надавати послуги з медичної реабілітації в межах відповідних програм державних гарантій за рахунок коштів державного бюджету, що спрямовуються НСЗУ.

У зв'язку з цим розпочато реорганізацію окремих державних реабілітаційних установ, що належать до сфери управління Міністерства

соціальної політики України, які мають ліцензію на провадження медичної практики, з метою розширення сфери надання послуг з реабілітації.

Після реорганізації державні реабілітаційні установи матимуть статус державних некомерційних підприємств, які не утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

Наразі реорганізовано лише одну державну реабілітаційну установу „Центр комплексної реабілітації „Галичина” шляхом перетворення на державне некомерційне підприємство „Центр комплексної реабілітації „Галичина”.

За інформацією **Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю**, у 2021 році відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 №321 було забезпечено протезами верхніх та нижніх кінцівок 7 009 осіб (виготовлено 11 195 виробів) на загальну суму 647 563,7 тис. грн., з них:

- протезами нижніх кінцівок забезпечено 6 648 осіб (10 778 протезів) на загальну суму 627 355,2 тис. грн., в тому числі 78 учасників бойових дій (110 виробів) на суму 18 692,9 тис. грн;

- протезами верхніх кінцівок забезпечено 361 особу (417 виробів) на загальну суму 20 208,5 тис. грн., в тому числі 10 учасників бойових дій (10 виробів) на суму 1 553,5 тис. грн.

У 2022 році було забезпечено протезами верхніх та нижніх кінцівок 7 807 осіб (виготовлено 13 053 вироби) на загальну суму 821 883,4 тис. грн., з них:

- протезами нижніх кінцівок забезпечено 7 481 особа (12 651 протез) на загальну суму 801 015,3 тис. грн., в тому числі 234 учасника бойових дій (382 вироби) на суму 62 778,2 тис. грн;

- протезами верхніх кінцівок забезпечено 326 осіб (402 вироби) на загальну суму 20 868,1 тис. грн., в тому числі 12 військових (12 виробів) на суму 1 773,7 тис. грн.

У 2023 році станом на 31.10.2023 забезпечено протезами верхніх та нижніх кінцівок 8 636 осіб, (виготовлено 14 868 виробів) на загальну суму 1 323 638,2 тис. грн., з них:

- протезами нижніх кінцівок забезпечено 8 193 особи (14 347 виробів) на загальну суму 1 269 509,8 тис. грн., в тому числі 1 017 учасників бойових дій (1 772 вироби) на суму 378 027,1 тис. грн;

- протезами верхніх кінцівок забезпечено 443 особи (521 виріб) на загальну суму 54 128,4 тис. грн., в тому числі 134 військових (144 вироби) на суму 29 359,0 тис. грн.

В зв'язку з війною в Україні відслідковується тенденція зростання кількості осіб, які потребують протезування, так тільки за 10 місяців 2023 року забезпечено протезами 8 636 осіб, що на 11% більше ніж у 2022 році та на 23% більше ніж у 2021 році та видано особам 14 868 протезів верхніх та нижніх кінцівок, що на 14% більше ніж у 2022 році та на 33% більше ніж у 2021 році.

Станом на 31.10.2023 забезпечено 1 151 учасник бойових дій, що в 4,7 раз більше ніж у 2022 році та в 13 разів більше ніж у 2021 році та видано 1 916 протезів верхніх та нижніх кінцівок, що майже в 4,9 раз більше ніж у 2022 році та в 16 разів більше ніж у 2021 році.

У листопаді 2023 року Міністерством соціальної політики України затверджено розподіл видатків за напрямками використання бюджетних коштів за результатами аналізу в ЦБІ попередніх невиконаних замовлень станом на 01.11.2023 по КЕКВ 2282 на суму 251 380,3 тис. грн (на оплату попередніх замовлень для першочергового забезпечення по 31.10.2023 включно, а також оплату попередніх замовлень в порядку загальної черги по 03.10.2023 включно). В грудні місяці 2023 року на зазначений напрям планувалося спрямувати кошти на суму 240 435,7 тис. грн.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 №518 за 2022 рік було проведено протезування виробами підвищеної функціональності та здійснено післягарантійний ремонт 15 учасникам бойових дій на загальну суму 9 784,1 тис. грн., а саме, 1 учасника бойових дій забезпечено спеціальними виробами для занять спортом на суму 271,5 тис. грн., 5 учасників бойових дій забезпечено протезами стегна модульного типу з електронним керуванням на

суму 6 519 тис. грн, 1 учасника бойових дій – протезом передпліччя із зовнішнім джерелом енергії на суму 1 413,1 тис. грн., 1 учасника бойових дій забезпечено протезом після вичленення в тазостегновому суглобі модульного типу з електронним керуванням на суму 1 046 тис. грн. Проведено післягарантійний ремонт та заміну приймальної гільзи протезів для 7 учасників бойових дій на суму 534,5 тис. грн.

У 2023 році станом на 24.11.2023 забезпечено 8 учасників бойових дій виробами підвищеної функціональності на загальну суму 11 302,4 тис. грн., а саме, 5 учасників бойових дій забезпечено протезами передпліччя з зовнішнім джерелом енергії, з яких 4 особи додатково забезпечено електричним функціональним захватом (гачком) на загальну суму 7 381,9 тис. грн., 2 учасника бойових дій забезпечено протезами плеча з зовнішнім джерелом енергії, з яких одного додатково забезпечено електричним функціональним захватом (гачком) на загальну суму 3 855,3 тис. грн, та одному учаснику бойових дій проведено заміну приймальної гільзи протезу на суму 65,2 тис. грн.

На даний час Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю здійснено попередню оплату вітчизняному протезно-ортопедичному підприємству у розмірі 80% для виготовлення 1 учаснику бойових дій протезів стегна модульного типу з колінним вузлом з електронним керуванням правої та лівої кінцівки на загальну суму 1 554,2 тис. грн.

Щодо забезпечення спеціальними виробами для занять спортом (спортивними протезами) ветеранів.

Порядок протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року № 518 (далі – Постанова № 518).

Відповідно до Постанови № 518, право учасника бойових дій звернутися із заявою про забезпечення виробом підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальним виробом для занять спортом, настає через 12 місяців після проведення первинного протезування.

Учасники «круглого столу» звернули увагу, що 12 місяців – це досить великий термін для тих ветеранів, котрі хочуть або вже активно залучаються до занять фізичною культурою та спортом, особливо, враховуючи, що спорт є одним із найкращих інструментів фізичної та психологічної реабілітації учасників бойових дій та їх повернення до цивільного життя. Тому, під час обговорення було запропоновано, зменшити вказаний термін до 6 місяців.

Окрім того, піднімалось питання спрощення механізму отримання учасником бойових дій спеціального виробу для занять спортом, а до переліку підстав щодо необхідності забезпечення спеціальним виробом для занять

спортом, запропоновано включити протоколи спортивних змагань національних федерацій, благодійних та громадських організацій, управлінь спорту об'єднаних територіальних громад що внесені до єдиного календарного плану спортивно-масових заходів Міністерства молоді та спорту України.

Учасники «круглого столу» також зазначали, що додаткового опрацювання потребують наступні питання, зокрема:

- створення довгострокової урядової Стратегії забезпечення громадян протезами та іншими засобами функціонування;

- напрацювання системи максимального функціонального відновлення людини після ампутацій;

- напрацювання стратегії розвитку протезної галузі (враховуючи подальшу потребу в заміні та ремонті великої кількості протезних виробів);

- затвердження стандартів (якості) протезування;

- створення реєстру уведених в обіг ДЗР (закріплених за конкретною людиною);

- регламентація процедури повернення протезів;

- запровадження моніторингу забезпечення протезами в Україні (у якісних, кількісних параметрах, а також відсоткових параметрах функціонального відновлення людини);

- напрацювання програм забезпечення протезами громадян, які мають множинні ампутації (обчислення та фінансування множинних ампутацій за рахунок держави), у тому числі з урахуванням особливостей реального відновлення людини з множинною високою ампутацією нижніх кінцівок розглянути можливість замість протезування забезпечити іншими засобами пересування;

- надання послуг реабілітації в кожній області України, з можливістю забезпечення «соціальним житлом» на період такої реабілітації;

- перегляд термінів забезпечення ДЗР цивільного населення;

- перегляд граничних цін на ДЗР для цивільного населення;

- облаштування державних закладів (зокрема, ЦНАП, ВЛК, МСЕК) під потреби осіб з інвалідністю, які мають фізичні обмеження в пересуванні;

- можливості протезування статевих органів ветеранам війни в Україні;

- цифровізація процесу збору документів, необхідних для процесу протезування;

- долучення ветеранів, які протезувалися/пройшли реабілітацію до надання послуг з реабілітації (за бажанням) на професійному рівні;

- пришвидшення можливості евакуації та своєчасної конверсії поранених з фронту евакуаційним транспортом – як додаткова можливість збереження кінцівок та убезпечення від ампутації;

- запровадження контролю за якістю протезування протезними підприємствами;

- розвиток мікрохірургії – як альтернативи протезуванню біоелектричними протезами;

актуалізація сум, які держава відшкодовує за вироблення протезів (відповідно до обсягу заліза, який використовується для його виробництва). Так, наразі держава компенсує однакову суму як за протез стегна (використовується менше заліза при виробництві), так і за протез після вичленення в тазостегновому суглобі (використовується більше заліза), що не заохочує підприємства, які отримують замовлення;

контроль актуальності інформації, яка надається громадянам щодо протезування, зокрема, в ЦНАП;

обмін досвідом між мультидисциплінарними командами, що працюють в закладах МОЗ;

раціональний розподіл запитів на протезування та реабілітацію регіонами України (для зменшення черг/навантаження на заклади охорони здоров'я та протезні підприємства).

Враховуючи вищезазначене, Комітет вирішив:

1. Заслухати Звіт Рахункової палати України про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації, затвердженого рішенням Рахункової палати від 24.10.2023 № 23-1.

2. Доручити:

Кабінету Міністрів України:

- розробити та затвердити план дій щодо забезпечення протезами постраждалих в наслідок бойових дій та їх максимальне функціональне відновлення.

Міністерству соціальної політики України:

- затвердити протокол надання державної послуги з протезування;
- удосконалити моніторинг забезпечення осіб з інвалідністю та інших окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації;

- забезпечити створення дорожньої карти та проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо механізму реалізації особами з інвалідністю права на отримання допоміжних засобів реабілітації;

- внести зміни до Порядку протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518, якими зменшити період набуття права учасника бойових дій звернутися із заявою про забезпечення виробом підвищеної

функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальним виробом для занять спортом, до 6 місяців, після проведення первинного протезування;

- спростити механізм отримання учасником бойових дій спеціального виробу для занять спортом, а до переліку підстав щодо необхідності забезпечення спеціальним виробом для занять спортом, включити протоколи спортивних змагань національних федерацій, благодійних та громадських організацій, управлінь спорту об'єднаних територіальних громад що внесені до єдиного календарного плану спортивно-масових заходів Міністерства молоді та спорту України.

Міністерству соціальної політики України разом з Національною соціальною сервісною службою України та Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю:

- забезпечити здійснення в межах повноважень контролю за:
 - організацією роботи із забезпечення осіб з інвалідністю та інших окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації;
 - діяльністю протезно-ортопедичних підприємств, з метою покращення якості надання ними послуг з виробництва протезно-ортопедичних виробів;
 - ефективним використанням бюджетних коштів на зазначені цілі;
- розробити зміни до чинного законодавства що регулюють права власності та користування допоміжними засобами реабілітації.

Міністерству соціальної політики України та Міністерству охорони здоров'я України розглянути питання щодо вивчення та впровадження новітніх технологій в галузі протезування на виробничих потужностях вітчизняних підприємств, установ усіх форм власності.

Голова Комітету

Г. Третякова

